

Politická geografie

Čtenářský deník č.2 – Geopolitika

Ulrich Beck: Společnost světového rizika znovu: hrozba terorismu.

Obsah článku:

Autor se v textu zabývá situací, která nastala po 9/11. Po tomto činu následovalo mlčení, protože často chyběla slova, kterými by se dalo popsat to, co se stalo. Autor si myslí, že toto mlčení není správné a jeho teze je: “zhroucení jazyka, k němuž došlo 11. září, vyjadřuje základní situaci 21. století, situaci života v tom, co nazývám světovou rizikovou společností”.

V první části článku, která se zabývá tím, co znamená světová riziková společnost, je odpověď nastíněna pomocí situace, kdy se v USA snaží tým složený z psychologů, fyziků, lingvistů, sociologů, umělců a dalších osobností najít univerzální symbol pro označení úložiště jaderného odpadu tak, aby byl srozumitelný i za 10 tisíc let. Zjistilo se, že je to nemožné, neboť nikdo nemůže tušit co bude za 10 tisíc let, zda budou vůbec existovat jazyky...ovšem riziko toho, co dnes vyprodukuje může být obrovské.

Světová riziková společnost se vyznačuje hlavně tím, že pro ní existuje mnoho rizik, které ovšem nepřicházejí jen zvenčí, ale i zevnitř společnosti a mají hlavně globální působnost. Všechno co jsme vytvořili, může mít nepředvídatelné důsledky do budoucna, je to tedy nepředvídatelné riziko, které vytváříme svým bytím a nelze je kontrolovat.

Existují 3 hlavní osy potencionálních rizik: ekologické, globální finanční a hrozba teroristických sítí. Tyto tři skupiny problémů bude možné řešit pouze globálně, ačkoliv samozřejmě na různých místech světa budou modifikovány místními podmínkami. Navíc tyto tři rizika jsou vzájemně propojeny a jejich společným jmenovatelem je terorismus. Důležitý je vznik globálních institucí a regulací, aby byly problémy lépe řešeny, ovšem každý pokrok může být využit v neprospěch nebo lépe v prospěch terorismu a tak vzniká aktivní nedůvěra. Zároveň se posiluje role státu a národní bezpečnost už není jen prázdný pojem. Dále vzniká cosi jako globální politika uvnitř státu – rozdíl mezi zahraniční i národní politikou se stírají. Role neoliberalismu oslabuje, není totiž vhodný pro svět plný konfliktů.

Autor nabízí řešení v podobě kosmopolitního státu, který je založen na spravedlnosti a toleranci a uznává jinakost jednotlivých národů.

Komentář:

Tento článek byl velmi zajímavý, ale zároveň těžký na pochopení. Některé autorovi teze pro mne byly opravdu těžko představitelné, nicméně v několika konkrétních příkladech mu musím dát za pravdu. Člověka málokdy napadne pomýšlet na to, co po něm zůstane, co bude za sto let, tisíc let a už vůbec nemyslíme na to, co bude za již zmiňovaných 10 tisíc let. Nikdo si nedovede představit důsledky svého chování do úplných detailů.

Naprostou souhlasím s tím, že by spolu měly stát více spolupracovat a problémy by se měly řešit globálně, nicméně by se neměla zcela potírat národní politika, protože její role je nezastupitelná. Kosmopolita je dnes důležitá zejména v boji proti terorismu. Od 11. září žijeme v neustálém strachu, kdy se opět něco stane a nikdo nemůže vyloučit, že se to nestane třeba i u nás. Proto na rozdíl od autora vyznávám důraznější přístup v boji proti terorismu, neboť často jde o náboženské fanatiky, kteří nad žádnými důsledky nepřemýšlí. Proto bych moná volila jistou formu izolace, a ač to zní xenofobně, nemyslím si, že by měl být kosmopolitní celý svět bez výjimek.

Otázky:

Kdyby nenastalo 9/11, uvědomili bychom si plně, jaká rizika nám hrozí?

Je lepší tvrdší nebo mírnější postup v boji proti terorismu?

Uvědomujeme si důsledky našeho každodenního chování?

Gearóid Ó Tuthail: Post-cold war geopolitics: Contrasting superpowers in a world of global dangers

Obsah článku:

Autor zmiňuje na úvod příběh z období studené války, kdy správné rozhodnutí ruského vojáka nezpůsobilo válku. V tomto období proti sobě stály dvě mocnosti – Rusko a USA a jejich boj byl bojem o to, kdo bude vládnout světu. Z pohledů na obou stranách vždy existují ti dobří a zlí, oni a my, a samozřejmě my jsme ti lepší a my budeme silnější. Tato situace v některých případech přerůstá ve fanatismus, vývoj nukleárních zbraní a větších bezpečnostních opatření. Je jen náhoda, že tento konflikt nevyústil v opravdovou válku. Ovšem tento fanatismus se netýká jen studené války, je aktuální i dnes, v době hrozby teroristický útoků. Mnoho zemí vlastní zbraně hromadného ničení a je jen otázka času co je vyprovokuje k jejich použití.

V další kapitole se dozvídáme něco o historii geopolitiky a geopolitického diskurzu. Ortodoxní geopolitický diskurz vzniká v 19. století a jeho účelem je definovat hrozby státu, kterým je možné čelit a předcházet, nejlépe rozšiřováním svého vlivu na ostatní státy. Na opačném konci stojí kritická geopolitika. Té se nelíbilo, že se v rámci oslepení vlastní moci a rozšiřování vlivu zapomíná na dění uvnitř státu, na lokální problémy a menšiny. Zároveň popírá dělení na my versus oni. Je zde existence čtyř konceptů: geopolitické uspořádání světa, technicko – územní koncepty, geopolitická ekonomie a environmentální důsledky a geopolitická diskurz. Pomocí těchto konceptů se dají vymezit tři etapy, nebo geopolitické světy. 1. období je 1870 až 1945, kdy mezi sebou soupeží Great powers a následkem toho jsou dvě světové války. 2. období je v letech 1945 až 1991. což je období studené války. 3. období je od roku 1991 dodnes a v této době svět neustále čelí hrozbě vědeckotechnické katastrofy. V době, kdy se rozpadl Sovětský svaz se ukázalo, že Rusko není zdaleka tak silným soupeřem (z pohledu Evropy či USA). Nicméně na obou stranách stále pokračovali vývoj zbraní. Hrozba je zejména na straně Ruska, kde existuje mnoho lokálních konfliktů, bojů o území a tudíž je zde reálná hrozba použití nukleárních zbraní, které Rusko vlastní. Navíc v dnešní době se vyvíjí zbraně mnohem silnějšího kalibru – chemické a biologické. Hrozba je tedy aktuální a týká se nás všech. Jsme ohroženi moderními technologiemi a jejich vývojem, protože vynálezy se nikdy neudrží v izolaci a ne vždy budou sloužit jen k bohubilým účelům. Toto autor nazývá : world risk society“ čili světová riziková společnost. Vyčleňují se 3 hlavní hrozby: socioenvironmentální (nemoci, znečištění, oteplování,...), politickoekonomické (terorismus, obchod s drogami,...) a hrozby technického zaměření (jaderná energetika, zbraně,...). Na závěr autor publikuje odvážnou myšlenku, že je třeba pomoci Rusku k jeho ekonomickému rozvoji a tím se posílí světová bezpečnost.

Komentář:

Začnu rovnou poslední větou u obsahu článku. To, že je třeba pomoci Rusku k jeho ekonomickému rozvoji si myslím, že je z pohledu člověka, který žije v bývalém východním bloku, vcelku kacířská myšlenka. Autor to jistě myslí dobře, ale Rusko přemýšlí úplně jinak, jednak už nyní má samo o sobě obrovský vliv, což není vůbec bezpečné pro svět a jednak vůbec netuším, jak by mu ekonomický rozvoj pomohl. Je třeba hlavně změnit klasické ruské myšlení o tom, že ovládneme Asii a Evropu. Rusko, potažmo Putin milují moc a rozhodně se jí jen tak nevzdají. Vlastnictví zbraní jen jejich moc upevňuje a vnáší okolo strach.

Nicméně myslím si, že jinak má autor pravdu, škoda, že nezminil i rostoucí vliv Číny. USA je sice

stále mocností č. 1, ale nemyslím si, že tomu tak bude i v budoucnu. Nicméně ten pohled ve stylu my a oni, ten stále přetrvává a dle mého názoru stále přetrvávat bude, svět bude vždy rozdělen na ten lepší x horší (východ x západ, sever x jih, bílý x černý, křesťanský x arabský...), proto představa kolektivní bezpečnosti je sice hezká, ale dle mého názoru realizovatelná jen na část světa.

Otázky:

Stane se Rusko mocností číslo jedna?

Za jak dlouho nastane chvíle, kdy se použijí nukleární zbraně?

Co se změní ve vztahu USA Rusko po nástupu Baracka Obamy?